

Van kanaal naar kronkeling; verlegging van de Essche Stroom

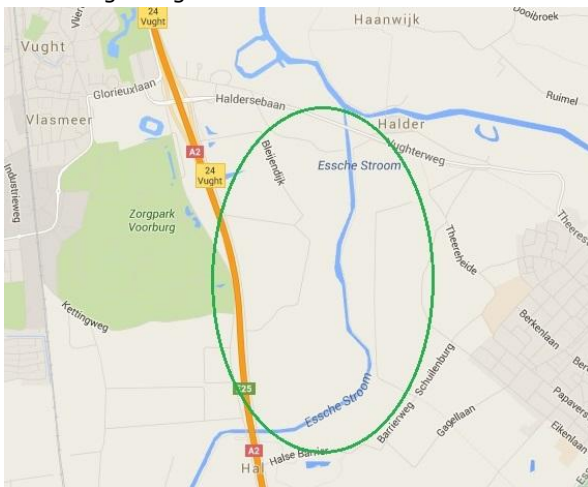
Josselin Snoek

Onderzoeksvraag

Waarom is er bij Halder gekozen voor een verlegging van de Essche Stroom?

Gebiedsbeschrijving

De Essche Stroom is een beek die stroomt van Oisterwijk tot Halder, waar zij uitmondt in de Dommel. Vanaf 2005 liggen er plannen om het karakter van de beek te veranderen. De Essche Stroom is onderdeel van Waterschap de Dommel, de kartrekker van het project. Het gebied is opgedeeld in een achttal deelprojecten. Deze projecten moeten zorgen voor bescherming tegen hoogwater, verbetering van de waterkwaliteit, natuurontwikkeling en extra recreatiemogelijkheden^[2]. De focus van deze poster ligt op het gebied bij landgoed Bleijendijk, zestien hectare groot (figuur 1). In de jaren zestig werd de beek, ten gunste van de landbouw, omgevormd tot een kanaal van ongeveer 2,5 kilometer^[2]. Het water werd ingeklemd tussen twee dijken en kon daarom geen contact meer maken met het landgoed, wat resulteerde in verdroging van het landgoed. Er zijn **retentiebekkens** aangelegd; zij houden het water vast voor drogere tijden, maar dat was niet genoeg^[2].

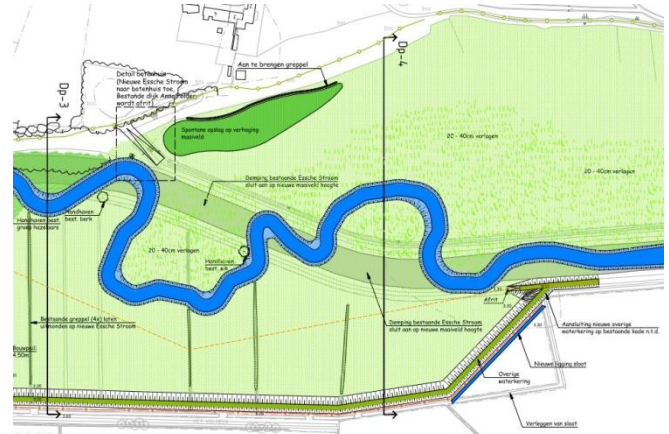

Figuur 1: Ligging Essche Stroom bij Halder en Vught^[1].

Resultaten

In 2015 is het beoogde plan gerealiseerd en kreeg de stroom haar meanderende vorm terug (figuur 3). Figuur 2 laat zien dat de dijken naar de randen van het beekdal zijn verplaatst (het lichtgroene gebied lag voorheen buitendijks), zodat de beek ruimte heeft om te meanderen en, wanneer nodig, te overstromen. Deze mogelijkheid kan waterproblemen in 's-Hertogenbosch voorkomen. De beek kan nu terugvallen in het proces van erosie en sedimentatie. Omdat de **stroomsnelheid** door de verlegging gedaald is ontstaat er een meer gevarieerde begroeiing in en aan de oever. Zij kunnen een kleine bijdrage leveren aan het zuiveren van het water. Grootschalige reiniging vond plaats met betrekking tot de bodem. Door een leerfabriek in de omgeving van Oisterwijk was de bodem verontreinigd met chroom. Dit zware metaal werd door een proces van baggeren, afvoer (20.000 m3) en sanering

verwijderd; dit drukte echter sterk op de kosten^[5]. Het probleem van verdroging op landgoed Bleijendijk is op een andere manier opgelost. Het landgoed is ingedeeld in verschillende **peilvlakken** met als laagste punt een kleine sluis richting de Essche Stroom. Dit is een noodvoorziening. De waterhuishouding wordt intern afgehandeld^[6].

Figuur 2: detail plan Essche Stroom^[3].

Bij de verlegging van de Essche stroom is er veel aandacht uitgegaan naar de landschapsfunctie van het gebied. Er is duidelijk rekening gehouden met de recreant; zo is er naast een looppad op de dijk ook een recreatieve route tot vlakbij de stroom^[3]. Dat het binnendijkse gebied bij de stroom een hoge **grondwaterstand** heeft is te zien aan de vegetatie die er groeit, o.a. pitrus en de dotterbloem^[2].

Figuur 3: Meandering van de Essche Stroom^[4].

Conclusie

De verandering van kanaal naar een meanderende stroom heeft bij de Essche Stroom gezorgd voor verbeterde bescherming tegen hoog water, mogelijke verbetering van de waterkwaliteit, natuurontwikkeling en extra recreatiemogelijkheden.

Referenties

- [1] Google Maps, 20 jan. 2015, www.google.com/maps
- [2] Essche Stroom Beweging, 20 jan. 2015, www.esschestroom.nl
- [3] Inrichtingsplan Bleijendijk-Essche Stroom, Oranjewoud in opdracht van Waterschap de Dommel, www.esschestroom.nl
- [4] Afbeelding auteur, 10-01-2016.
- [5] Hans Koekkoek, Waterschap de Dommel, lezing 20-01-2016
- [6] Rien van den Berg, voormalig landschapsarchitect landgoed Bleijendijk, persoonlijke communicatie, 25-01-2016.